

Uusi vesiliikennelaki.

Trygve Österman

Hyödyllisiä linkkejä:

Vesiliikennelaki: [Vesiliikennelaki 782/2019 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX ®](#)

Meriteiden säännöt: [30/1977 - Valtiosopimukset - FINLEX ®](#)

Traficom: [Vesiliikennelaki2020 | Traficom](#)

Pelastusliivit: [Pelastusliivit ovat veneilijän tärkeimpiä perusvarusteita | Traficom](#)

Uusi vesiliikennelaki astui voimaan kesällä 2020. Lakiin on sisällytetty 40 eri lakia ja asetusta. Siinä on liuta uusia asioita jotka koskevat meitä vapa-ajan veneilijöitä. Tärkein lisäys on ehkä määräykset aluksen päälliköstä. Päällikön vastuu ja aluksen varustus on myös tarkennettu.

Kun lähemmin tutustumme lakitekstiin, olemme useasti sitä mieltä, että teksti on vaikeaselkoista. Meidän täytyy muistaa lakitekstin laatimisen periaate. Tarkoitus on, että se antaa meille ohjeita miten meidän tulee käyttäytyä. Sitä tulee myös voida soveltaa kaikenlaisiin tilanteisiin joista meillä ei ole aavistustakaan laatimishetkellä. Siksi teksti on usein tulkinnanvarainen. Sitten on juristin asia tulkita ja soveltaa lakia syntyneisiin tilanteisiin. Toinen tärkeä asia on, että sen tulee päteä myös tulevaisuudessa, sellaisissa tapauksissa joita emme edes pysty tänään kuvittelemaan.

Uusi vesiliikennelaki sisältää 135 pykälää verrattuna vanhaan lakiin joka sisälsi 28 pykälää. Tämä johtuu tietysti siitä, että noin 40 eri lakia ja asetusta on yhdistetty saman otsikon alle. Meidän ei siis tarvitse selata läpi kymmeniä eri lakeja ymmärtääksemme kokonaisuuden.

Mitä uudella vesiliikennelaila tavoitellaan?

Uusi vesiliikennelaki ajanmukaistaa ja kokoaa yhteen vesiliikenteen liikennesäännöt ja liikennemerkkit. Uudistuksen tavoitteena on lisätä vesiliikenteen turvallisuutta ja vastuullista veneilyä sekä mahdollistaa vesiliikenteen automaatio. Uudistuksella selkeytetään myös vesiliikenteen viranomaisten rooleja ja tehtäviä sekä vesiliikennelain ja merilain suhdetta. Vesiliikenteen säännöt koskevat lähtökohtaisesti sekä kauppamerenkulkua että huviveneilyä, kun taas merilaissa säännellään pääosin kauppamerenkulkua.

Koska vesillä liikkuja ja heidän käyttäytymistään säännellään hyvin yksityiskohtaisesti myös kansainvälisesti, on uuden lain lähtökohdaksi otettu kansainvälinen sääntely. Lisäksi uudistuksessa on kiinnitetty erityistä huomiota kanavaliikenteen edellyttämiin säännöksiin mukaan lukien liikenne Saimaan kanavalla.

Tärkein säännöistä on kansainväliset säännöt yhteentörmäämisen ehkäisemiseksi merellä. Sen jälkeen tulee vesiliikennelaki joka täydentää meriteiden sääntöjä.

Käymme nyt läpi muutamia yksityiskohtia, joita uusi laki tuo mukanaan. Lakiteksti alkaa muutamalla yleisellä asialla:

Soveltamisala (§1)

Tätä lakia sovelletaan vesikulkuneuvoihin ja niiden käyttämiseen Suomen vesialueella. Suomalaisella vesialueella tarkoitetaan sitä aluetta, joka on määritelty laissa Suomen aluevesirajat vuodelta 1956.

Määritelmät (§3)

Vesikulkuneuvolla tarkoitetaan veteen tukeutuvaa ja vesillä liikkumiseen käytettävää alusta, kulkuneuvoa ja välinettä;

Huviveneellä tarkoitetaan urheiluun tai vapaa-ajan viettoon tarkoitettua vesikulkuneuvoa, jonka rungon pituus on vähintään 2,5 ja enintään 24 metriä tyypistä ja käyttö- tai työntövoimasta riippumatta, ei kuitenkaan vesiskootteria;

Huivialuksella tarkoitetaan urheiluun tai vapaa-ajan viettoon käytettävää alusta, jonka rungon pituus sovellettavien yhdenmukaistettujen standardien mukaan mitattuna on yli 24 metriä ja jonka bruttovetoisuus on alle 500;

Vesiskootterilla tarkoitetaan urheiluun tai vapaa-ajan viettoon tarkoitettua vesikulkuneuvoa, jonka pituus on alle 4 metriä ja jossa on moottori, jonka pääasiallinen työntövoiman lähde on vesisuihkupumppu, ja joka on suunniteltu siten, että sitä käyttävät henkilöt istuvat, seisovat tai ovat polvillaan rungon päällä;

Ahtaalla kulkuväylällä tarkoitetaan kaikkia Suomen rannikon ja sisäisten kulkuvesien väyliä lukuun ottamatta avoimilla ja syvillä selkävesillä kulkevia väyliä ja väyläosuuksia.

Ahtaan kulkuväylän vanha tulkinta oli, että kaikki merikarttaan merkityt väylät ovat ahtaita kulkuväyliä. Uudessa laissa on kuitenkin eräs poikkeus. Tämä on kuitenkin tulkittava siten, että kaikki väylät ovat ahtaita kauppalaivan näkökulmasta. Vapaa-ajan veneen näkökulmasta voidaan sanoa, että esim. Kihti ja Airiston selkä eivät ole ahtaita kulkuväyliä. Aluksien koko siis ratkaisee tulkinnan. Mitä isompi alus sitä vaikeampi on sen hallinta.

Ankkuroinnilla tarkoitetaan vesikulkuneuvon kiinnittämistä poijuun tai paaluun tai ankkurilla pohjaan taikka maihin ilman vesikulkuneuvon kiinnitystä laituriin;

Tämän tulkinta on hieman hankalaa tekstin epäselvyyden takia. Minun tulkintani on, että kun alus on kiinnitetty vain toisesta päästä, se on ankkuroituna. Tämä tarkoittaa, että ankkurivalo on oltava sytytettyinä yöllä ja musta ”ankkuripallo” nostettuna päivällä.

Vesikulkuneuvon käyttämistä koskevat yleiset velvollisuudet [\(§5\)](#)

Vesikulkuneuvon käyttäjän on noudatettava olosuhteiden edellyttämää huolellisuutta ja varovaisuutta ja toimittava siten, ettei hän ilman pakottavaa syytä vaikeuta tai häiritse muiden liikkumista vesillä eikä aiheuta vaaraa tai vahinkoa muille taikka vaaraa tai merkittävää tai tarpeetonta haittaa tai häiriötä luonnolle tai muulle ympäristölle, kalastukselle, yleiselle luonnon virkistyskäytölle tai muulle yleiselle tai yksityiselle edulle.

Tämän pykälän ymmärtäminen on tärkeää. Se ei anna suoria ohjeita siitä, miten tulee käyttäytyä eri tilanteissa. Tässä sovelletaan sanontoja ”hyvä merimiestaito” ja ”maalaisjärki”. Tämä on siis asennekysymys. Ei aiheuteta aallokkoa satamissa, lähellä laitureita, kapeikossa jne. Ohjataan niin, ettei törmätä kiinnitettyihin veneisiin jne. Sovitetaan nopeus vallitseviin olosuhteisiin esim. kapeikossa ja lähellä kiinnitettyjä veneitä.

Vesikulkuneuvon kuljettajaa, päällikköä ja luovuttajaa koskevat vaatimukset [\(§6\)](#)

Vesikulkuneuvoa saa kuljettaa, ohjailta tai hallita vain henkilö, jolla on olosuhteisiin nähden tarvittava ikä, kyky ja taito vesikulkuneuvon hallitsemiseksi. Rekisteröitävää moottorikäyttöistä vesikulkuneuvoa saa ohjailta tai hallita vain henkilö, joka on täyttänyt 15 vuotta.

Miten tämä tulkitaan? Laki sanoo: *Moottorilla varustettu vesikulkuneuvo, jonka moottoriteho on moottorin valmistajan ilmoituksen mukaan vähintään 15 kilowattia (=20 hv), sekä moottorilla (moottorin tehoa ei mainita) tai purjeella varustettu vesikulkuneuvo, jonka rungon pituus on valmistajan ilmoituksen mukaan vähintään 5,5 metriä, on rekisteröitävä.*

Ikäraja 15 vuotta pätee siis moottorikäyttöisille ja rekisteröidyille aluksille. Myös yli 5,5 m pitkille purjealuksille, jotka kulkevat moottorilla mutta ei purjealuksille jotka kulkevat purjein. Alle 15-vuotias henkilö saa siis ohjata 50 jalkaa pitkää purjevenettä silloin kun se kulkee purjein mutta ei silloin kun se kulkee koneella.

Päällikkö (§6)

Uudessa vesiliikennelaissa tulee vahvasti esille vesikulkuneuvon päällikön vastuu. Päällikkö vastaa muun muassa vesikulkuneuvon kulusta, turvallisuudesta sekä varusteista ja niiden käytöstä. Päällikkö vastaa myös siitä, ettei vesikulkuneuvon käytöstä aiheudu vaaraa, haittaa tai häiriötä kenellekään, mukaan lukien ympäristölle.

Ennen kuin lähdetään vesille, on aina tiedettävä, kuka on veneen päällikkö. Veneessä vastuu toiminnasta on yhdellä henkilöllä kerrallaan eli päälliköllä. Päällikkö pitää olla kaikissa vesikulkuneuvoissa, myös soutuveneissä.

Jollei merilain 6 luvusta muuta johdu, vesikulkuneuvon kulusta ja turvallisuudesta vastaa sen päällikkö. Päällikkö on henkilö, joka tosiasiallisesti ohjailee tai hallitsee vesikulkuneuvoa. Jos on epäselvää, kuka on päällikkö, päällikön vastuu on viime sijassa liikenneasioiden rekisteriin merkityllä vesikulkuneuvon omistajalla tai haltijalla, joka tosiasiallisesti on voinut ohjailta tai hallita vesikulkuneuvoa.

Veneen päällikkö voi olla kuka tahansa, jolla on riittävä ikä, kyky ja taito veneilyyn sekä vastuullisen veneilijän asenne. Mehän olemme erilaisilla kursseilla oppineet, että aluksessa tulee olla päällikkö. §6 sanoo, että päällikkö on se, joka ohjaa alusta. Näin ei välttämättä ole. Päällikkö on kuitenkin sen henkilö, joka on vastuussa navigoinnista. Epäselvissä tapauksissa veneen päälliköksi oletetaan veneen rekisteriin merkitty omistaja tai haltija, jos tällä on ollut mahdollisuus vaikuttaa veneen kulkuun. Tässä lainsäätäjä on ottanut huomioon, että tulevaisuudessa tulee olemaan kauko-ohjattuja aluksia jolloin päällikkö (omistaja) voi olla muualla.

Päällikön yleinen vastuu (§7)

- Tarkista veneilyolosuhteet. Huonolla kelillä veneilemään ei kannata lähteä, vaan siirrä lähtöä suosiolla seuraavaan päivään.
- Tarkista, että vene on ehjä ja muutenkin kunnoltaan turvallinen.
- Varmista moottorilla varustetun ja yli 5 metriä pitkän purjevereen varusteiden kunto. Jokaiselle veneessä olijalle on oltava sopivankokoinen ja hyväksytty pelastusliivi. Lisäksi veneessä tulee olla äyskäri tai pilssipumppu sekä veneen koosta riippuen mela, aivot tai ankkuri köysineen. Aluksessa pitää tarvittaessa olla myös tarkastettu käsisammutin.
- Ota mukaan veneen rekisteröintitodistus ja muut tarvittavat asiakirjat.
- Ota mukaan asianmukaiset merikartat, jos veneily vaatii reittisuunnittelua.

Tämän kohdan tulkinta on ollut aika kirjava. Pääasia on, että aluksessa on merikarttoja. Traficomien mukaan reittisuunnitelman tarve syntyy silloin, kun matka kestää yli tunnin tai kuljettaessa tuntemattomilla vesillä. Rivien välistä voidaan lukea, että jos reitti on tuttu, niin reittisuunnitelmaa ei tarvita eikä myös päivitettyjä merikarttoja. Ongelma on, miten todistat, että reitti on tuttu? Traficom lähti alussa siitä, että kaikkien merikarttojen on oltava ajan tasalla ja että elektronisia karttoja ei hyväksytä. Tämä on jopa johtanut sakkoihin. Traficomien mukaan kartan on oltava virallisen karttajulkaisijan julkaisema. Karttaplottereissa olevat kartat eivät ole sellaisia, vaikkakin ne perustuvat heidän omaan aineistoonsa. Ainoastaan elektroniset kartat, jotka perustuvat ENC aineistoon voidaan hyväksyä. Nyt voidaan kysyä, riittääkö että meillä on uusin painettu versio vai pitääkö meidän päivittää kartat uusimman Tiedonantoja Merenkulkijoille julkaisun mukaan. Vastaus tähän olisi ehkä se, että vapaa-ajan veneilijälle riittää uusin painos, mutta kaupparenkulkijalla pitää olla päivitettyjä karttoja.

- Opasta muita veneen kyydissä olevia turvallisesta toimimisesta veneessä. Lähde veneilemään vain selvin päin. Pelastusliivien tai muiden kelluntapukineiden pitää olla puettuna tai helposti saatavilla.
- Huolehdi, ettei veneily aiheuta haittaa tai häiriötä muille ihmisille tai ympäristölle.
- Kertaa vesiliikenteen säännöt.

Vesikulkuneuvon varusteet (§108)

1) hyväksytty pelastusliivi, kelluntapukine tai pelastuspuku kullekin vesikulkuneuvossa olevalle henkilölle; pelastusliivin, kelluntapukineen ja pelastuspuvun on kokoluokaltaan ja kantavuudeltaan vastattava henkilön kokoa ja painoa; (katso linkki artikkelin alussa).

2) tyhjennyspumppu tai muu väline veden poistamiseen;

3) aivot tai mela taikka ankkuri köysineen; välineen on oltava asianmukainen vesikulkuneuvon kokoon ja ominaisuuksiin nähden;

4) asianmukaisesti vuoden välein tarkastettu käsisammuutin, jos vesikulkuneuvossa on liekillä toimiva polttolaite, sisä- tai sisäperämoottori tai yli 25 kilowatin perämoottori paitsi jos kyseessä on vesiskootteri.

Vesikulkuneuvossa on oltava meriteiden sääntöjen osan D mukaiset merkinantolaitteet.

- Kaikissa alle 12-metrisissä vesikulkuneuvoissa pitää olla laite, jolla voidaan antaa voimakas äänimerkki, esim. vihellyspilli.
- Yli 12-metrisessä vesikulkuneuvossa vaaditaan myös sumutorvi ja yli 20-metrisessä lisäksi laivakello.

Varusteiden pitää olla käyttökuntoisia, esim. paukkuliivien on oltava huollettuja valmistajan ohjeiden mukaisesti.

Turvallinen kulku ja nopeus (§12)

Vesikulkuneuvossa on kulussa ollessa oltava asianmukainen näkö- ja kuulotähystys. Vesikulkuneuvoa on ohjailtava voimassa olevaa nopeusrajoitusta noudattaen ja olosuhteisiin nähden oikein valitulla nopeudella yhteentörmäämisen ja ympäristölle aiheutuvan vahingon välttämiseksi.

Viime vuosina on sattunut useita tapaturmia, joissa on voitu todeta, että syynä on ollut puutteellinen tähystys. Matkan seuraaminen plotterin avulla on mukavaa ja helppoa. Aika jää seurusteluun ja unohdetaan tärkein ruutu nimittäin ikkunaruutu. Kipparikursseilla on opittu, että jos suuntima toiseen alukseen ei muutu niin yhteentörmäämisen vaara on olemassa. Meillä on myös käytettävissä elektronisia apulaitteita, tutka ja AIS, joiden avulla voidaan seurata ympärillä olevaa liikennettä.

Soutuveneiden ja alle seitsemän metrin pituisten vesikulkuneuvojen liikkumista ja kohtaamista koskevat poikkeukset (§15)

Seuraavien vesikulkuneuvojen on yleisillä kulkuväylillä pysyteltävä poissa yli 12 metrin pituisten vesikulkuneuvojen tieltä:

1) *soutuvene ja siihen kooltaan, nopeudeltaan tai muuten rinnastettava vesikulkuneuvo;*

2) alle seitsemän metrin pituinen, moottorilla kulkeva vesikulkuneuvo, jonka suurin nopeus on enintään seitsemän solmua;

3) alle seitsemän metrin pituinen purjevoimalla kulkeva purjeverene.

Huvialuksen päällikön pätevyysvaatimukset ([§41](#))

Huvialuksen (yli 24 m pitkä alus joka on tarkoitettu huvikäyttöön) päällikön on oltava täyttänyt 18 vuotta ja hänellä on oltava kansainvälinen huviveneenkuljettajankirja.

Kansainvälisen huviveneenkuljettajankirjan saamisen edellytykset löytyvät Traficomin kotisivuilta: [Vesiliikennelaki2020 - pätevyudet | Traficom](#)